

Πανόραμα – Το θεσσαλονικιώτικο Μπέβερλι Χιλς

Θεσσαλονίκη Η άνω μεριά της πόλης... Θεωρήθηκε εξαρχής, λόγω θέσης, γειτνίασης με το δάσος και των επώνυμων που την κατοικούν εξαιρετική επιλογή και έγινε το όνειρο όσων μπορούσαν να διαθέσουν τα απαραίτητα, σχεδόν εξωφρενικά κεφάλαια που απαιτούνταν για την απόκτηση ενός σπιτιού, που πολλά από

αυτά συνήθως ήταν σε καθεστώς ημι-παρανομίας με ακάλυπτους χώρους, μπαζωμένα υπόγεια ή γκαράζ κοκ. Εδώ δημιουργήθηκαν από γνωστούς αρχιτέκτονες της Θεσσαλονίκης ή της Αθήνας σπίτια πρότυπα, όταν τους δόθηκε η ελευθερία να δημιουργήσουν και από άλλους σπίτια εκτρώματα, κιτς ανάκτορα όταν οι ιδιοκτήτες τους επενέβησαν για να δοθεί η απαραίτητη μεγαλοπρέπεια. Το Πανόραμα και η Πυλαία εξασφαλίζουν την πολυπόθητη ιδιωτικότητα, μια ποιότητα ζωής και κυρίως αναγνώριση. Στις μέρες μας πολλά από αυτά τα χαρακτηριστικά πέρασαν σε δεύτερη μοίρα καθώς τα αβάσταχτα οικονομικά προβλήματα, ακόμα και επώνυμων οικογενειών έκαναν πολλά σπίτια δύσκολα στη συντήρηση, έριξαν δραματικά τις τιμές των ακινήτων και έβγαλαν στο σφυρί πολλά από αυτά. Τα δε ενοίκια στις περιοχές αυτές έφτασαν πια σε μέσες τιμές ενοικίων πόλης. Αξίζει όμως να ρίξουμε μια ματιά στο πιο γκλάμουρ προάστιο της πόλης που η ιστορία του ξεκινά από έναν μικρό οθωμανικό οικισμό. Από το Αρτσακλί στο Πανόραμα: Ποιος φανταζόταν ότι το Αρτσακλί, ο τόπος που κατοίκησαν οι πρώτοι πρόσφυγες που έφτασαν το 1914 απ' την Μικρά Ασία, και πήρε το αρχικό του όνομα από τα πουρνάρια που τον έπνιγαν (αρτσάκ στα τούρκικα σημαίνει βάτος, τόπος με βάτους δηλαδή) θα εξελισσόταν στο πιο γκλάμουρ προάστιο της Θεσσαλονίκης. Μέχρι το 1912 ήταν ένα αμιγώς μουσουλμανικός οικισμός 200 κατοίκων με κύρια ασχολία την κτηνοτροφία, που ερημώθηκε στον πόλεμο του 1912 και οι κάτοικοί του μετακινήθηκαν στα Καραγάτσια της Χαριλάου. Κτηνοτρόφοι και γεωργοί, οι περισσότεροι από τους πρόσφυγες που κατέφθασαν, βρήκαν τον οικισμό ακατοίκητο και τους τούρκικους μαχαλάδες μισογκρεμισμένους έπεσαν στη δουλειά, το μόνο που δεν φοβόντουσαν, για να καθαρίσουν τον τόπο απ' την πέτρα και τα πουρνάρια. Το δεύτερο κύμα έφτασε το '17. Ήταν Πόντιοι απ' την Ρωσία, απ' το Μπορζομ της Γεωργίας οι περισσότεροι. Άλλος ένας οικισμός προστέθηκε υπαγόμενος στην κονότητα των Καπουτζήδων της Πυλαίας. Και μετά ήρθε το '22 και η μεγάλη προσφυγιά. Απ' τους καταυλισμούς της Καλαμαριάς πήραν την ανηφόρα για το Αρτσακλί, οι περισσότεροι πρόσφυγες απ' την Τραπεζούντα και την Αργυρούπολη. Τεχνίτες και έμποροι με επιχειρηματικές ιδέες που δεν περιελάμβαναν αγροτικές εργασίες, θεώρησαν στην αρχή προσωρινή την εγκατάστασή τους εκεί. Ο πρώτος οικιστικός πυρήνας στήθηκε στα χαλάσματα του εγκαταλελειμένου τούρκικου οικισμού, που ονομαζόταν Χαρουπάδες. Το βουνό είχε πράσινο, εκπληκτική θέα και τα χρόνια εκείνα η θάλασσα δεν ήταν ο πιο δημοφιλής τουριστικός προορισμός. Ανέπτυξαν την

περιοχή και την διαφήμισαν ως τουριστικό παραθεριστικό θέρετρο, λίγα χιλιόμετρα απ' την πόλη που υπέφερε απ' την υγρασία. Ήταν στην δεκαετία του '30 που εξαιτίας και της ανάπτυξης με μεγάλο ατού τη θέα το Αρτσακλί μετονομάστηκε στο εύχο, ευάερο και ευήλιο Πανόραμα και έγινε αυτόνομη κοινότητα. Η κύρια πηγή εισοδήματος για τους Αρσακλιώτες έγινε η ενοικίαση των σπιτιών τους θερινούς μήνες. Έβγαιναν από τα σπίτια τους και έμεναν οι ίδιοι στον αχυρώνα ή στο μαντρί. Στην περίοδο της Κατοχής οι λίγες βίλες του επιτάχθηκαν από τους Γερμανούς για τη διαμονή αξιωματικών. Από το χθες στο σήμερα: Μετά τον πόλεμο, το 1948, εκδόθηκε ο Νόμος 751»Περί προστασίας των απολυόμενων εκ των υπηρετούντων ή υπηρετησάντων εις τας τάξεις του στρατού κατά την διάρκεια της παρούσης κατά του Έθνους συμμοριακής δράσεως». Στο Πανόραμα παραχωρήθηκαν κλήροι 1000 τ.μ. σε στρατιωτικούς που ίδρυσαν τον Οικοδομικό Συνεταιρισμό «Νέο Πανόραμα». Το Πανόραμα άρχισε να παίρνει τα πάνω του τη δεκαετία του '50. Το χειμώνα έμεναν εκεί οι ντόπιοι αλλά το καλοκαίρι ανέβαιναν οι παραθεριστές, οι πιο τρανές οικογένειες της Θεσσαλονίκης. Η συγκοινωνία ήταν δύσκολη, όμως, και μέχρι την δεκαετία του 70 ανέβαινε μόνο ένα ΚΤΕΛ της κακής ώρας και τα αυτοκίνητα ήταν λίγα... Για να μην μιλήσουμε για δρόμους. Μετά το 1974 η κοινότητα συνδέθηκε με το δίκτυο της ΕΥΑΘ, διανοίχθηκαν και ασφαλοστρώθηκαν οι κεντρικοί δρόμοι και διαμορφώθηκαν υπαίθριοι χώροι και μονάδες εκπαίδευσης και η περιοχή εξελίχθηκε σε πολυτελές προάστιο. Εκεί χτίστηκαν οι πρώτες βίλες των εύπορων γιατρών και των μπαγιάτηδων Θεσσαλονικέων. Στη δεκαετία του 80, οι κάτοικοι του Πανοράματος καταφέρνουν με κινητοποιήσεις να αποτρέψουν τη μεταφορά των φυλακών Επταπυργίου στο στρατόπεδο Αντωνίου Ζώη και οι φυλακές τελικά εγκαθίστανται στα Διαβατά, ενώ αποτρέπουν και την δίοδο μεγάλου οδικού άξονα Ταχέας κυκλοφορίας και το πέρασμά του Περιφερειακού μέσα απ' την περιοχή. Χαραγμένη στη μνήμη των κατοίκων θα μείνει η μεγάλη φωτιά στο Σείχ Σου, στις 6 και 7 Ιουλίου του 1997, που αποτέφρωσε 16.640 στρέμματα δάσους, ενώ η φωτιά έφτασε μέχρι τα πρώτα σπίτια της οικιστικής περιοχής πριν καταφέρει να τεθεί υπό έλεγχο. Εις ανάμνηση της διάσωσής τους, τελείται αγρυπνία κάθε χρόνο έκτοτε προς τιμήν του προστάτη και πολιούχου Αγίου Γεωργίου. Σημαντική νίκη του δήμου είναι το μοναδικό έργο υπογειοποίησης δικτύου υψηλής τάσης της ΔΕΗ σε ολόκληρη τη χώρα. Οι κάτοικοι κέρδισαν τη μάχη στο Συμβούλιο Επικρατείας και το 2006 κατάφεραν να ολοκληρωθεί το τεράστιο έργο κόστους 10 εκ. ευρώ που εξαφάνισε από τον χάρτη του **δήμου** τους 11 πυλώνες που επιβάρυναν την περιοχή. Το **Πανόραμα** είναι διάσημο εκτός από τις βίλες του και για τα περίφημα Τρίγωνα Πανοράματος που εμπνεύστηκαν οι αδελφοί Ελληνίδη στις αρχές της δεκαετίας του 60 απλώνοντας τη φήμη του μικρού τους γαλακτοζαχαροπαλστέιου, που είχαν ανοίξει το 1949, απ' άκρη σ' άκρη σε όλη την Ελλάδα. Το «Γαλακτοπωλείον Ελενίδης» ήταν μαγνήτης για τους Θεσσαλονικείς της μεταπολεμικής Ελλάδας, οι οποίοι έκαναν ουρές για να προμηθευτούν το γάλα, τις κρέμες και τα ρυζόγαλα. Το Πανόραμα των 17.456 κατοίκων σήμερα είναι χωρισμένο σε δυο ζώνες ουσιαστικά. Το παλαιό κραταιό χωριό, με τις οικογένειες που είδαν μπροστά και αγόρασαν οικόπεδα εκεί πριν αρκετές δεκαετίες χτίζοντας τις πρώτες βίλες της εποχής εκτός πόλης και τις επεκτάσεις του, όπως ο Νομος 751, που άρχισε να χτίζεται στα

‘70s, ο οικισμός Μακεδονία που άρχισε να χτίζεται σε κάμπους και ραχούλες που κατηφορίζουν προς τη μεριά της Χαριλάου και οι επεκτάσεις προς Θέρμη που σιγά σιγά κατέλαβαν όλη την πλαγιά. Τα νέα τζάκια αγόρασαν σπίτια σε όλες αυτές τις περιοχές, όπως στα συγκροτήματα Σταυρονικήτα ή τη βίλα Ριτς, ή απλά έκτισαν καλόγουστα ή και κακόγουστα σπίτια που θα ήθελαν να βρίσκονται στο Μπεβερλι Χιλς αλλά δεν τα κατάφεραν. Στους Ελαιώνες τα πράγματα είναι ακόμα πιο εντυπωσιακά, αφού εδώ μιλάμε για εκτάσεις κυριολεκτικά μέσα στο δάσος, όπως και στο Πουρνάρι. LINKS ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ